

Erik Lindgren

POST-
historia från
Nyeds, Väse och Ölme
härader i Värmland

Innehåll

	sid
Alster	9
Alsters station	10
Alström	16
Lindfors	25
Molkom	3
Nässundet	14
Sjöändan	18
Skattkärr	6
Ulvsby	18
Värmlands	
Hedås	19
Väse	7
Älvsbacka	12
Ölme	8

Förlagan tillverkad 1995

Copyright 1995
Erik Lindgren

Posthistorisk tidskrift nr 261

Uppdaterad 1996

Förord

I min tänkta vandring genom Värmland har jag i stort sett häradsvis berört landsbygdens alla poststationer och någon gång också kort berättat om postkontor i städerna. Tre av de minsta häradena har tidigare bara fått enstaka postorter berörda. Jag väljer att ta med samtliga i detta häfte, även om vissa delar innebär någon upprepning av mindre avsnitt ur skrifter om post vid värmländska järnvägar.

Postanstalterna presenteras i kronologisk ordning efter tillkomstdatum och sinsemellan i bostavsordning när de öppnats samtidigt.

För var och en av postorterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt med arkivhandlingars hjälp söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv. Om vid något tillfälle någon annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Jag försöker ge exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent fram till 1970-talet eller senare.

Vid 1992 års ingång genomfördes en divisionalisering av Posten. Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De minsta postkontoren har ingen formell chef utan tjänstemän som lyder under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som svingar datumstämplarna på de olika postkontoren.

Någon gång anger jag poststyrelsens diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter kan hämtas om utvecklingen. För dem som önskar fördjupa sig underlättas därmed vidare forskning vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i mars 1995

Erik Lindgren

Området närmast norr om Vänern, sådant det återgavs i 1904 års post- och järnvägskarta.

Kil—Molkom.

N:r 4.		N:r 6.			
10,35 f. m.	7,0 e. m.	<i>Kil</i>	9,35 f. m.	4,30 e. m.	
11,35 »	7,41 »	<i>Deje</i>	8,59 »	3,45 »	
12,20 e. m.	8,17 e. m.	<i>Molkom</i>	8,18 f. m.	2,45 e. m.	

Denna spalt läses nedifrån och uppåt.

N:r 3. N:r 5.

(april 1876)

De posthistoriska skrifterna tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda och en kopiator, allt av enklaste slag. Smärre fel kan förekomma i utförandet. Jag hoppas att läsarna har förståelse för detta och accepterar min tanke att med möda framforskade uppgifter är viktigare än utförandet.

Erik Lindgren

1869-01-01--

Molkom

Åtskilliga nya postgångar planerades under 1868 (diarienummer Klb 2789). Andra förbättrades på så sätt att de gjordes dubbla, d v s turantalet ökade från en till två per vecka. På vissa håll fick man till och med tätare frekvens i postföringen. Till andra förstärkningar av postnätet hörde inrättandet av nya postkontor. De mindre postkontoren kallades enligt då gällande terminologi för postexpeditoner under perioden 1850-1881. Från kundsynpunkt var de i stort sett likställda med de större postkontoren, men föreståndarna, som kallades postexpeditörer, var sämre avlönade än deras kolleger med titeln postmästare eller postinspektorer. Låt oss för enkelhetens skull kalla bägge slagen för postkontor, oavsett de var små eller stora.

Ett mindre postkontor (sålunda postexpedition enligt dåtidens terminologi) öppnades med 1869 års ingång i Molkom på grund av ett kungligt brev den 18 juni 1868. Det sköttes av en tillförordnad chef under nära åtta månader, eftersom dess blivande chef, Fredrik Julius Lennmalm, inte tillsattes förrän den 26 augusti 1869. Det kan ha varit han som vikarierade innan beslut togs om vem som skulle få tjänsten, men jag har inte funnit något belägg för det. Bland övriga sökande till tjänsten fanns C J Pettersson, som samtidigt sökte tjänsten som chef för postkontoret i Österby i Uppland (diarienummer Klb 1868:3033). Detta öppnades också vid 1869 års ingång enligt samma kungliga brev som innehöll medgivandet om ett postkontor i Molkom. C J Pettersson hade inte någon framgång med sin ansökan till Österby heller men fick år 1874 postmästartjänsten i Frövi och kom 1882 till Vetlanda och tio år senare till Landskrona. I boken "*Posten i Njudung*" har jag återgett ett nu sekelgammalt foto, där man ser C J Pettersson med sin personal utanför det dåvarande postkontoret i Vetlanda.

Fredrik Julius Lennmalm blev den ende ordinarie chefen för postkontoret i Molkom. Det drogs nämligen in i anslutning till att Bergslagens Järnväg började anlitas i full utsträckning av postverket. Lennmalm fick i anslutning härtill förflyttning till postkontoret i Kungälv. I poststyrelsens cirkulär den 26 april 1876 kungjordes detta med följande ord: Postexpeditören i Postverket *Fredrik Julius Lennmalm* är från slutet av april månad förflyttad till tjänstgöring vid postexpeditionen i Kungälv.

Bergslagens Järnväg öppnades för allmän trafik på delsträckan mellan Kil och Molkom den 1 mars 1876 och på delsträckan mellan Molkom och Filipstad den 1 augusti 1876. Det blev emellertid inte någon omedelbar förening av järnvägsstationerna på dessa sträckor med postgöromål. I Lindfors ägde t ex sådan förening rum två månader efter reguljär trafikstart.

N:o 149

inlemnadt

Göteborg

den 18 1876

Kl. 1 35 m e m

Kongl. Telegrafverket den 2 august 1876

STATS-TELEGRAM.

N:o 287

ankommet

till Stockholm

den 18 1876

Kl. 2 45 m e m

Tjänstemärkningur

Generalpoststyrelsen
Stockholm

Järnvägslinien Filipstad - Molkom i dag öppnad för trafik.

Tåg afgår: från Filipstad 6,10 förmiddagen, 3,56 eftermiddagen
med ankomst till Käl 9 och 8,16; från Käl 7,22 förmiddagen,
7 eftermiddagen med ankomst till Filipstad 11,42 och 9,50.

Ena tågen i linien Käl - Molkom, hvilka hittills åtföljts
af posttjän, nu mötas i Deje, hemtälles att posttjänen får at-
följa förmiddagståget från Käl, eftermiddagståget från Molkom.
A linien Filipstad - Molkom borde anordnande af postbefordran
kunna anstå, intill dess poststationer inrättats vid å linien belagna

Stationer

N: 1188.

Ostrom

Obs. Telegrafverket behåller inom hvarje land efter dess hufvudstad

St. af Ah Expeditionell af H. K. K.

Däremot blev det rätt snabba åtgärder i vad gäller postkontoret i Molkom. Det ersattes den 22 april 1876 med en förenad post- och järnvägsstation. Järnvägsstationens föreståndare Patrik Henrik Bagge blev ansvarig för postgöromålen med 360 kr i årsarvode för denna del av sysslan. Han lyckades få detta höjt till 480 kr efter postinspektionens tillstyrkan, sedan han ansökt därom på sätt som framgår av här avbildat brev.

Med anledning af de alltmer
sig ökande göromålen vid härnär
poststationen från under. Med. frust.
den ödmjuktigen härmed inrdorad
inhalte m följande i mitt ordför
höfva från inkomsterna av början
med 1/2 60 per i, eller till 480 kr.
Blund anst till endret minna
att under till. å 362 tidnings-
regisitering gjordes i poststation,
hvilket briser hemu mycket tid
älgar endret för tidningarna.
Landsringspost 4 gånger i veckan
bidraga ifrån att öka och till.
Molkom den 18 Jun. 1876
P. H. Bagge
Stationsinspektör

Stationsinspektorn Per Olof Henricsson tog över poststationen i Molkom i maj 1901, då årsarvodet sedan mer än tio år varit ett knäpp högre, nämligen 600 kr. Hans era som postman blev kort, för redan från den 1 september 1901 skildes post och järnväg åt. Det var inte bara den ökande trafiken som dikterade detta utan också attityden från Bergslagens Järnväg. Bolaget visade nämligen tidiga exempel på önskan att inte samarbeta med postverket, när det gällde de lokala göromålen utan mera strävade efter att få inkomster från befodringsavgifter för postkollin och av postkupédragningen.

Fröken Helena Sofia Hellgren blev föreståndare för den från järnvägen skilda poststationen. Hon fick från början 20 kr extra i månaden för transporter mellan tågen och poststationen, ett belopp som redan i februari 1902 höjdes till 55 kr. Den 1 augusti 1904 blev Thekla Johanna Andersson föreståndare, följd vid 1917 års ingång av Nanna Viktoria Möller. Hennes era blev kort och redan i oktober 1917 finner vi änkefru Anna Charlotta Ekman som föreståndare. Ett halvt år senare blev det skifte igen och vi noterar fröken Eva Johansson

Beslut om öppningsdatum för en ny järnvägssträcka kom ofta "i sista stund". Det föranledde telegrafisk kommunikation mellan berörda postenheter, som t ex detta telegram från postinspektören i Göteborg till poststyrelsen. Vid detta tillfälle var förvaltningspostkontoret i Molkom sedan mer än tre månader ersatt med en förenad post- och järnvägsstation.

som poststationsföreståndare från och med april 1918. Hon hade varit föreståndare för poststationen i Väse under andra halvåret 1917.

Trafiken ökade nu markant och poststationen kunde klassas som postexpedition (av det "nyare slaget") från den 1 oktober 1923. Denna form av postanstalter hade introducerats 1920 som ett mellanting mellan förvaltningspostkontor och poststationer, Till föreståndare med titeln stationsmästare antogs Erland Tore Pihl. Elna Karin Margareta Fridström tog över 1940 och Sven Oskar Möller 1948. Bland dennes efterträdare fanns Johan Harry Norrman (1953) och Elly G H Brattén (1969).

Utvecklingen följde 1970-talets mönster och postexpeditionen fick med ny terminologi beteckningen postkontor, där postmästaren fått ta över ansvaret för service till omkring 2000 hushåll. I samband med indragning av poststationerna i Värmlands Hedås och Älvsbacka centraliserades postutdelningen för detta område till Molkom från den 1 juni 1970. Samtidigt introducerades bilbrevbäring i Molkom och postlådenumereringen slopades. I stället började man använda gatuadresser.

1869-10-01--

Namn Karlstad 10 1972-09-01--

Skattkärr

I poststyrelsens cirkulär nr 11 år 1869 finner vi notisen att "den 1 nästkommande oktober öppnas poststationer vid de å Nordvestra Stambanan inom Wermlands län belägna nya jernvägsstationerna *Ölme, Väse och Skattkärr*". De nämndes i den ordning de kom längs järnvägen. I Skattkärr blev stationsinspektör Johan Alfred Wikström ansvarig för postservice från tågstarten den 1 oktober 1869. Han efterträddes av Victor Carl Hjalmar Holmström, Johan Edvard Andersson Setterberg och Jan Petter Magnusson samt några vikarier innan G O A Eriksson tog över den 1 december 1913. Post och järnväg skildes åt och poststationen blev postexpedition den 1 oktober 1949. Dess namn ändrades till Karlstad 10 den 1 september 1972. Med ny terminologi blev det postkontor 1986 och i projekt "Nät 92" lämnades det på entreprenad till ICA Björkhallen. Det ingick därmed i den stora gruppen "Post-i-butik" och fick åter heta Skattkärr. Vid hållplatsen **Stavnäs** öster om Skattkärr gjordes år 1932 en framställning om ett postombud. Utredningen gav ett positivt resultat och ett postombud fanns vid hållplatsen under tiden 1 juli 1934 - 31 mars 1952. I dess datumstämpel graverades SKATTKÄRR POSTOMB 1.

1869-10-01--

Väse

Ansvarig för posten i Väse blev från öppnandet av poststationen den 1 oktober 1869 järnvägens stationsföreståndare Efraim Svensson. Han efterträddes 1897 av Per Erik Andersson Englund. Det nya seklets postansvarige i Väse blev Carl Fredrik Malmqvist (1910-1913), som fick förflyttning till Boda när fröken Maria Lydia Lind kom till Väse från Trossnäs. Därmed var det slut på perioden med förening av post och järnväg i Väse. Eva Johansson efterträdde fröken Lind 1917. Sedan Eva flyttat till Molkom i april 1918 fick flera andra vara med om den rivande utvecklingen i Väse, vilken bland annat innebar stathöjning av poststationen till postexpedition den 1 mars 1947 och ändring av termen postexpedition till postkontor 1977. Postmästaren i Väse har fått ta över ansvaret för postservice till närmare 800 hushåll.

I februari 1884 begärde ett antal av stationsföreståndare Efraim Svenssons postkunder att få lantbrevbäring från Väse genom den tämligen tätbefolkade trakten fram till hemmanet Mo. De önskade också få en poststation i skolhuset i **Mo** med läraren som föreståndare.

Efter postinspektionens avstyrkande beviljade poststyrelsen inte någon poststation i Mo, men lantbrevbäringslinjen kom till stånd. För lantbrevbäringen fick Anders Fredric Larsson ett kontrakt i juli 1885. Detta tillförsäkrade honom kr 1:50 per tur fram och åter på den 18 km långa sträckan. Snart nog fann han att posten var av större omfattning än han hade räknat med och sade därför upp sig i december villkorligt. Han förklarade sig beredd att fortsätta med uppdraget, om hans ersättning höjdes till kr 3:60 per tur.

Anbudsförfarande gällde och postinspektionen i Göteborg sökte få ett lägre anbud men förgäves. Länsmannen vidtalade emellertid lantbrevbäraren att jämka sina anspråk och fick honom att skriva på en handling om att han var villig gå med på en prutning till jämnt 3 kr per tur. Landskansliet i Karlstad framhöll i ett brev till poststyrelsen i juni 1886 att lantbrevbäringen "*icke utan avsevärd olägenhet kunde dras in*". Anders Fredric fick från den 1 oktober 1886 tre kronor per tur för sitt arbete. Till skillnad från många andra håll i landet var vid denna tid arbetstillfällena i hans hemtrakt inte så sällsynta att han riskerade att förlora sin anställning till en konkurrent som hade kunnat underbjuda honom.

Från Väse inrättades också en lantbrevbäring till Lövhöjden, för vilken ett kontrakt tecknades 1892 med E J Jansson.

Ölme

När man far på Nordvästra stambanan norrut från Kristinehamn, kommer man först till Ölme. Där fick stationsförmannen Gustaf Johansson ansvar också för postsysslan, när den förenade post- och järnvägsstationen öppnades den 1 oktober 1869 i samband med att den 40 km långa delsträckan mellan Kristinehamn och Karlstad togs i bruk för allmän trafik.

Några av Gustaf Johanssons efterträdare som postansvariga i Ölme blev Johan Elias Landin (1887-1912), C O E Käll (vikarie 1912), C G Berglund (1913-1917) och Sven Adolf Svärdström (från maj 1917).

Poststationen i Ölme drogs in med oktober månads utgång 1971. Den ersattes med lantbrevbäring som utgick från Kristinehamn. Ölme poststation var då redan skild från järnvägen och Ingrid Rosenblad hade i mer än 20 år betjänat postkunderna där. Hon blev nu överflyttad till Bäckhammars poststation som samtidigt fick sitt namn ändrat till Kristinehamn 4 (berört i posthistorisk skrift 241).

En aktiv hembygdsförening med Alice Sjökvist-Karlsson i Ölme som en drivande kraft ordnade med ett kombinerat skol- och postmuseum i Ölme ett par år efter poststationens indragning. Det inrymdes i Sunnäs gamla skola. Vid invigningen den 2 september 1973 fick museet börja använda en s k bredvidstämpel med gravyren ÖLME HEMBYGDSFÖRENING SUNNÄS POST- & SKOLMUSEUM.

I skriften "Kortlivade poststationer i Värmland" har jag bl a berättat om poststationen i Kungskog, som fanns under tiden 1 januari 1875 - 31 mars 1876. I juni 1881 gjorde disponenten för Kungskogs egendom en framställning till poststyrelsen om att en gångpost skulle inrättas mellan denna egendom och Ölme poststation. Under den följande remissbehandlingen tillstyrkte länsstyrelsen. Resultatet blev att poststyrelsen beslutade inrätta en lantbrevbäringslinje på sträckan med två turer i veckan med 1882 års början. Ett kontrakt uppgjordes med förvaltaren Fingal Nordstedt. Det framgår inte av handlingarna vem som på hans ansvar fullgjorde lantbrevbäringen, men de fastställda avlämningsställena var, från Ölme räknat, Fageråsen, Rävtorp, Hästås, Myromstorp, Börtan och Persbols skolhus förutom Kungsskogen.

Alster

Enligt Yngve Nylanders bok "Sveriges fasta postanstalter genom tiderna" (1949) låg poststationen med namnet Alster inom Karlstads stad. Däremot låg enligt samma källa poststationen med namnet Alström i Alsters socken av Väse härad. Jag finner anledning att beröra båda i denna skrift. Namnet Alster har dels funnits för en tidig lantpoststation men också för en järnvägspoststation. Den äldsta av dem, dvs lantpoststationen i detta område fick socknens namn, när den öppnades den 1 januari 1875. Handlanden A P Nylander blev föreståndare med 200 kr i årsarvode. Posten kom och gick två gånger i veckan i vardera riktningen via den drygt tre mil långa postlinjen mellan Molkom och Karlstad.

Lantbrevbäringens införande i Värmland medförde att poststationen i Alster drogs in med mars månads utgång 1879. Samtidigt försvann åtta andra värmländska poststationer, nämligen de i Bogen, Bortan, Brattfors, Gåsborn, Helgebodafors, Kilsby, Lungsund och Rudskoga.

Lantbrevbäringen möttes inte med någon större entusiasm. Församlingsborna klagade i ett brev den 23 augusti 1880 till poststyrelsen över att lantbrevbäraren i stort sett bara betjänade kronolänsmannen. De ville ha poststationen i Alster återinrättad. Handlanden O Andersson erbjöd sig att sköta både postföringen från Karlstad och en återupprättad poststation intill prästgården för 360 kr om året. Postmästaren i Karlstad tillstyrkte att poststationen skulle komma till stånd.

Före poststationsföreståndaren A P Nylander underbjöd i ett brev till poststyrelsen den 14 december sin konkurrent Andersson och sade sig vilja sköta postföring och poststation för 350 kr om året.

Vid nordvästra stambanan låg en dryg mil söder om kyrkbyn en hållplats med namnet Alster. Från John och James Hall (ägarna av Alster, Gunnerud och underlydande egendomar) samt ett antal andra intresserade personer kom ett brev den 4 september 1880 till poststyrelsen med förslag att öppna en poststation i Alsters hållplats. Vid bifall ville stationsförmannen Elias Andersson ansvara för posten med en ersättning av 12 kr i månaden. En extra kommunalstämma den 3 oktober protokollförde emellertid att en "poststation vid Alsters hållplats

vid nordvästra stambanan icke skulle för Alsters kommun medföra den ringaste nytta".

Med tillstyrkan från länsstyrelsen förordade kronofogde Sandsten den 21 oktober 1880 att en poststation skulle öppnas vid prästgården och postmästaren i Karlstad hemställde den 14 december 1880 "huruvida icke Kungl.Generalpoststyrelsen med anledning av korrespondenters i Alster nyligen gjorda framställningar skulle finna skäl ånyo öppna den indragna poststationen". Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 17 december 1880 att ärendet för det dåvarande inte borde "till vidare åtgärd föranleda".

Ehuru jag bryter den ordningsföljd som nämns i förordet, finner jag det lämpligt att här också något beröra **Alsters station**.

1883-06-01--1939-05-14

Namn Alster 1939-05-15--1971-05-29

Alsters station

Det fanns flera intressenter i närheten av Alsters station än de som nämnts i föregående avsnitt vilka förgäves hade försökt att få en poststation i socknens södra utkant redan 1880, t ex Alsters såg- och kvarnverk samt gårdarna Busterud och Lugnvik i den angränsande Fågelviks socken. Vidare fanns i trakten många sommarbostäder för karlstadsbor.

I mars 1883 lät några av dessa höra av sig i en framställning till poststyrelsen om att få en poststation vid hållplatsen. De ansåg det "såsom en olägenhet och brist, att fastän järnvägsstationen är så närbelägen, de i trakten boende dock icke där kunna erhålla sin post, emedan den går förbi och avlämnas först i Karlstad, därifrån den genom särskilt bud måste avhämtas, vilket åstadkommer icke allenast tidsutdräkt utan en icke obetydlig kostnad".

Sedan poststyrelsen förhandlat i frågan med styrelsen för statens järnvägstrafik, mötte det inga hinder att öppna en poststation med namnet Alsters station vid nordvästra stambanan den 1 juni 1883. Ersättningsfrågan vållade en del komplikationer, men årsarvodet till stationsförmannen Lars Petter Johansson för dennes postala bestyr fastställdes till 75 kr per år till att börja med. Det höjdes till 180 kr på grund av generella minimibelopp till föreståndare för förenade järnvägsstationer (kungligt brev den 29 april 1892) och från 1896 års ingång till 240 kr. Det hade i två etapper hunnit stiga till 360 kr, innan Lars Petter avgick den 30 juni 1915 och Johan Edvard Appelgren trädde till med tidigare tjänst vid poststationen i Källeryd och Fagerås.

Efter Appelgrens död i februari 1929 uppehölls befattningen på vakans tills Oskar Urbanus Söderholm trädde till den 1 juni 1929. Han hade tidigare skött poststationen i Fåker. Han fick uppleva att suffixet

"station" ströks från poststationens namn den 15 maj 1939 och efter hans pensionering två veckor senare blev John Edvard Engvall hans efterträdare. Slopandet av suffixet "station" skedde i anslutning till den stora revision av ortnamn som genomfördes vid tidtabellskiftet 1939, då man strävade efter att post- telegraf- och järnvägsstationer på en och samma ort skulle ha likalydande namn. I hela sitt sammanhang har jag berört den stora frågan i posthistorisk skrift nr 19.

Efter J E Engvall ansvarade följande järnvägsanställda för poststationen i Alster: Gustaf Julius Sjöström (1942-1945), Herman Konrad Heine (1945-1946), Gustaf Emil Juhlin (1946-1950), Fritz Olof Reinhold Roséen (1950-1951), Johan Einar Johansson (1951-1954), John Algöt Oscarsson (1954-1960) och Sven Eskel Andersson (1960). Post och järnväg skildes åt och som icke förenad fanns poststationen kvar till och med maj 1971, då den ersattes med lantbrevbäring från Karlstad.

Innan jag lämnar södra delen av Alsters socken, där invånarna således hade nytta av en poststation under 88 år, måste jag påpeka en detalj som kan föra hembygdsfilatelisterna på villospår. I Yngve Nylanders utmärkta bok "Sveriges fasta postanstalter genom tiderna" anges för Alster att poststationen benämndes Alsters station under tiden 1/6 1883 - 14/5 1939. Detta är inte fallet som framgår av den närmast föregående texten, utan Alsters station var en förenad post- och järnvägsstation på mer än en mils avstånd från den ursprungliga stationen med namnet Alster. Den poststation som närmast kan sägas ha ersatt Alsters ursprungliga poststation var i stället den med namnet Alström, något som framgår av avsnittet med rubriken Alström längre fram i denna skrift (sid 16).

Meddelande

Från

“KLARAN”

Molkom den 11 Maj 1894

Till

Konigl. Generalpoststyrelsen
Stockholm

1875-01-01--1970-05-30

Älvsbacka

En av de poststationer, som kom till på grund av 1873 års riksdagsbeslut att postverket skulle ta över ansvaret för befordran av den post för vilken kronobrevbärarna hade ansvarat dittills, öppnades i Älvsbacka med 1875 års ingång. Till föreståndare antogs enligt poststyrelsens beslut den 21 december 1874 rättaren Erik Jansson. Han fick 200 kr i årsarvode.

I ett brev till poststyrelsen den 21 juni 1876 anhöll Jansson om entledigande från den 1 oktober. Efter samråd med länsstyrelsen lät poststyrelsen tillsätta betjänten Johannes Persson som föreståndare, i samband varmed årsarvodet höjdes till 250 kr. Halvtannat år senare övertog O L Rydstedt poststationen enligt poststyrelsens beslut den 25 april 1878.

Någon riktig stabilitet blev det inte för poststationen i Älvsbacka, eftersom föreståndarna skiftade rätt ofta. Det kontrakt som tecknades den 20 mars 1893 med bruksförvaltaren Ernst Esaias Andersson om att sköta poststationen med 300 kr i årsarvode, sade denne upp efter ett år, en uppsägning som ledde till ett omfattande ärende innan korpralen Johan Jernberg kunde tillsättas från den 1 juli 1894.

Bruksförvaltaren förordade klockaren Gustaf Petersson till sin efterträdare, "vilken jag under flera år lärt känna såsom en redbar, ordentlig och skötsam man". I en petition, daterad den 11 maj 1894 och undertecknad av många älvsbackabor, anhöll dessa "vördsammast att Älvsbacka poststation förflyttas från dess nuvarande plats i församlingens norra ända till hemmanet Stenåsen, som ligger centralt vid allmänna landsvägen. Såsom nu är förhållandet, är det mera än halva församlingen som icke har någon nytta av poststationen utan måste genom lösväskor vända sig till Molkom, vilket är både dyrt och obekvämt". Till detta anslöt sig redaktören av tidningen "Klاران" i ett meddelande som återges i förminskat faksimil på motstående sida.

Det blev oenighet i bygden kring denna fråga och ordföranden i kommunalnämnden J Nilsson anhöll i ett brev den 26 maj 1894, att poststyrelsen skulle vända sig till kronofogden i Östersysslets fögderi i frågan om var poststationen borde ligga. Poststationens överordnade chef, postmästare Carl August Johansson i Råda, skrev till postinspektionen den 26 maj att han ansåg den i Stenåsen boende korpralen Jernberg "vara lika kompetent att sköta poststationen som

Det berättigade är önskvärde i närliggande petition bevis vi såsom ovid orten är förhållanden väl beaktat anför utom.
Stenåsen, den centrala och största gården i Älvsbacka är en lämplig plats för poststation. Den till stationsföreländaren förelagda korpral J. Jernberg är dock en pålitlig, pålitlig och i alla afseenden lämplig person. Vi förordar att denna och hela församlingen i bevis om nämnda J. Jernberg med tillhöll af Konigl. Poststyrelsen ha föredrag för Älvsbacka poststationen antaga. Behörlig betänkan har beaktat emedan man önsketas höll annan person ha kvitta förordet har mindre förbehåll förelagda. Förordas början är vi ut fl. gerur uttalen att skilda sig fult ansvar för korpral J. Jernberg.
G. A. Petersson
J. Red af Klاران
J. Johansson.

den av poststationsföreståndaren föreslagna klockaren A G Petersson". Kronofogde Hägg lät sin länsman uttala sig och denne skrev i ett brev den 5 juni 1894 bl a följande:

"Under vanliga förhållanden synes nog som lämpligaste platsen för en poststation skulle vara vid sockenkyrkan, vilket även kanhända i de flesta lantkommuner äger rum, men en omständighet som i hög grad talar mot stationens förläggande till kyrkan här, är att vägen från allmänna landsvägen vid Lersjön till kyrkan, som utgör 0.7 kilometer, för närvarande ej är till allmänt underhåll indelad, vadan bland annat vinterväghållningen är mycket eftersatt. Vinterväghållningen är nämligen å denna vägen fördelad turvis på inom socknen befintliga hemman och hålles vägen öppen vid starka snöfall endast sön- och helgdagar.

Hemmanet Stenåsen däremot är beläget vid allmänna landsvägen och har ett mycket centralt läge - och varder detta ställe av mig förordat såsom poststationens lämpligaste plats. - - Angående väglängden får jag lika vördsamt meddela att i händelse stationen förlägges vid Stenåsen densamma minskas för postföringen med 1.4 kilometer, då däremot vägen till kyrkan motsvarar vägen till poststationens nuvarande plats".

Sedan skomakaren och korpralen Johan Jernberg accepterat att överta poststationen med ett till 240 kr sänkt årsarvode antogs han från den 1 juli 1894. Efter Johan Jernbergs frånfälle uppehöll hans änka Matilda befattningen som poststationsföreståndare.

Därefter flyttades poststationen till affären, där bl a Tore Persson skötte den under halvtannat år, innan handlanden Johan Ivar Nilsson tog över den 1 oktober 1937. Han kom från Hällefors och blev kvar i Älvsbacka till poststationens indragning med utgången av maj 1970. Han fick då överta poststationen i Ulvsby.

Med maj månads utgång 1970 drogs också poststationen Värmlands Hedås in. Båda poststationerna ersattes med lantbrevbäring från Molkom. På den nyorganiserade linjen Molkom-Älvsbacka anställdes lantbrevbärare Enar Bergman med tidigare anställning på linjen Molkom-Västanå.

1876-10-01--1969-05-31

Lindfors

Bergslagens järnväg växte fram i olika etapper både norr ut från Göteborg och söderut från Ludvika. Den 37 km långa delsträckan mellan Molkom och Filipstad öppnades för allmän trafik den 1 augusti 1876, men det dröjde till den 1 oktober 1876 innan en poststation öppnades i Lindfors' järnvägsstation. Järnvägsbolagets bekräftelse på samarbete med posten framgår av ett brev till postinspektionen i Göteborg den 10 augusti 1876, som återges här.

BERGSLAGERNAS JERNVÄGAR,

TRAFIK-DIREKTÖRS EXPEDITIONEN

B. 148.

Till Postinspektionen för resten järnvägspostdi-
strikten.
Göteborg

1875-12-15--1970-05-30

Nässundet

På delsträckan Kristinehamn - Storfors öppnades Östra Värmlands järnväg för allmän trafik den 3 juni 1873, medan den däremellan liggande förenade post- och järnvägsstationen i Nässundet inrättades halvtannat år senare den 15 december 1875. Till föreståndare antogs stationsinspektoren Johan Julius Öhman med 240 kr i årsarvode för själva postsysslan. Hans kollega Ernst Wilhelm Fältqvist, som börjat sin järnvägskarriär i Nykroppa 1875, tog över i Nässundet den 1 november 1895 och förblev platsen trogen till juni 1917, då Carl Victor Kron efter 17 år i Oforsen fick förflyttning till Nässundet.

Stationsmästaren Birger Natanael Karlsson fick efter en månads vikariat ordinarie anställning den 1 mars 1955, följd av Karl Birger Manneroth den 1 april 1963. Han fick uppleva poststationens indragning med maj månads utgång 1970. Den ersattes med lantbrevbäring från Kristinehamn.

Med anledning af Postinspektionens Skrifvelse af den 8 dennes har jag infördat förklaringsfrån Stationsföreståndarna vid Lindfors, Geijersdals och Dagvårens Stationer, hvilka de äro beragna att åtaga sig befattningarna såsom Föreståndare för de poststationerna, hvilka kunna komma att öppnas vid nämnda järnvägsstationer, och har jag hämnat på grund af skäl. In Svår meddela, att de förklararande Stationsföreståndarna förklarar sig villiga att till nämnda emottaga nämnda befattningar under förutsättning, att de arvodet, som komma att dröfa be- stämmas, icke understiga 240 kronor per år rätt- sadt.

Filipstad den 10 Augusti 1876
A. G. Svedelius

Johan Robert Robertsson blev den förste som fick ansvara för både post och järnväg i Lindfors. Han följdes efter kort tid av C J Nilsson och i april 1886 tog Johan Gustaf Lingqvist över. Denne fick uppleva att post och järnväg formellt skildes åt i oktober 1917, varvid fröken Hilma Karolina Karlsson blev föreståndare. Hon hade vikarierat under ett års tid dessförinnan men fick från oktober 1917 sin postlön direkt från postverket i stället för via järnvägsbolaget. Poststationen flyttades till Repartorp. Efter fröken Karlssons död i november 1939 hölls befattningen vakant tills posten återförenades med järnvägsstationen den 1 juni 1940 (diarienummer 1 b 550/1940).

Tor Waldemar Persson fick ansvara för både post och järnväg från den 1 juni 1940, följd redan den 1 april 1941 av Wiktor Emanuel Juhlin. Därefter fullgjordes den kombinerade sysslan av Per Viktor Sundberg (1947-1951) och Harry Raymond Robert Danielsson (1951-1952). Den 1 november 1952 skildes post och järnväg åt för andra gången och efter två månaders vakans antogs Sally Emilia Menker till föreståndare. Hon hade haft motsvarande befattning vid poststationen i Klaråsen sedan maj 1950 och fick befordran till stationsmästare, när poststationen höjdes till postexpediton den 1 oktober 1954. Trafiken visade sig efter hand minska och postexpeditionen drogs in med maj månads utgång 1969.

1893-03-01--1904-02-29

Alström

Vi återvänder nu till förhållandena i trakten av Alsters kyrkby efter indragningen av dess poststation 1879, om vilken berättats i ett tidigare avsnitt av denna skrift. Onsdagar och lördagar hade befolkningen i Alster nytta av lantbrevbäraren som enligt den tidtabell som gällde under drygt tre och ett halvt år efter poststationens indragning. Då lämnade lantbrevbäraren Karlstads postkontor kl 9.30, kom till prästgårdshemmanet kl 13.15, återvände därifrån efter två timmar och återkom till postkontoret kl 19.

Antalet veckoturer ökade från två till tre i slutet av 1880-talet. Handlanden O Andersson var kommunombud och fungerade som förmedlande länk mellan befolkningen och lantbrevbäraren. Han hade inte någon ersättning från postverket för detta arbete men fick en viss ersättning av kommunkassan. En extra kommunalstämma den 10 april 1892 behandlade hans begäran om att få denna ersättning höjd. Då beslöt man begära hos poststyrelsen att få poststationen vid kyrkbyn återinrättad samt att lantbrevbäringen skulle ökas till fyra turer i veckan. Det dröjde till den 6 september innan framställningen

skrevs. Den undertecknades av kyrkoherde K Rolander och godsägare H F Lexow och åtföljdes av ett erbjudande av lantbrevbärare August Nygren att fullgöra fyra turer i veckan för kr 2:50 per tur, om den blivande poststationen förlades till prästgården, men för kr 2:65 om den förlades till Bransbol.

I Karlstad vikarierade då Adolf Malmgren som postmästare. Han uppgav, att införandet av en tredje veckotur hade gett ett gynnsamt resultat för postverket och ansåg i sitt remissyttrande den 17 september 1892 att resultatet skulle bli ännu bättre, om man ökade till fyra turer i veckan. Han tillstyrkte också att en poststation skulle öppnas i kyrkans närhet och ville att den "*benämndes 'Prestgården', så att förväxling ej komme att äga rum mellan densamma och poststationen vid Alsters station*".

Frågan om lämplig föreståndare och poststationens namn behandlades vid en extra kommunalstämma den 27 november 1892. Då protokollfördes förslaget "att stationens namn måtte bli Alström och förläggas till sockenstugan".

Med Adolf Malmgrens gillande föreslogs hemmansägaren Carl Ludvig Carlsson i Ås till föreståndare med 150 kr i årsersättning och poststationen förlagd till sockenstugan. Poststyrelsen accepterade och poststationen öppnades den 1 mars 1893. Efter tre år fick Carlsson arvudet höjt till 250 kr, från den 1 juli 1900 till 360 kr och tre år senare till 480 kr. Vi är nu framme vid 1903 och närmar oss den tidpunkt då bandelen mellan Deje och Karlstad skulle tas i bruk för allmän trafik.

Med järnvägens tillkomst inrättades planenligt en poststation i Ulvsby stationshus. Närheten till stationen medförde indragning av poststationen i Alström. I avtalet med dess poststationsföreståndare C L Carlsson fanns en klausul om att det kunde bringas att upphöra utan föregående uppsägning under de förhållanden som blev aktuella vid järnvägens tillkomst. Hans försök i ett brev den 29 augusti 1904 att ändå i efterhand få viss ersättning på grund av olika merkostnader under den tid poststationen funnits, föredrogs den 2 september 1904 i poststyrelsen "*som därvid fann förevarande ersättningsanspråk ej kunna bifallas*".

Ulvsby

Från den 1 mars 1904 fick de som tidigare anlitat poststationerna Alström och Alster vända sig till den förenade post- och järnvägsstationen i Ulvsby. Där fick järnvägens stationsföreståndare Nils Johan Nilsson också ansvaret för postservice. Han följdes i november 1912 av A W Andersson.

Utvecklingen för poststationen blev densamma som för många andra förenade post- och järnvägsstationer. Närheten till Karlstad gav den en extra skjuts men vållade också viss oro för hembygdsvännerna. Poststationens namn ändrades nämligen från den 1 juni 1971 till Karlstad 11, då flyttad till Vallargårde. Den organiserades senare under 1970-talet om till ett s k postställe. Detta benämndes enligt ny terminologi postkontor med 1986 års ingång. I projekt "Nät 92" lämnades detta på entreprenad till Bokföringsservice Anne-Marie Jakobsen.

1911-12-01--1961-01-31

Sjöändan

Det fanns inte någon poststation i Sjöändan under den tid då arbetet med järnvägen mellan Kristinehamn och Filipstad pågick. Inte förrän den 1 december 1911 öppnades en poststation där, dock inte förenad med järnvägen. Till föreståndare antogs hemmansägaren Daniel Pettersson med 180 kr i årsarvode. Han skulle, liksom efterträdaren fröken Kristina Andersson enligt kontraktet också ansvara för transportererna från tågen till poststationen, och detta utan särskild ersättning. Sådan utgick dock med 60 kr om året från den 1 juli 1914, då befattningen återtog av Daniel Pettersson.

Det var mycket liten omsättning vid poststationen och dess berättigande ifrågasattes. Indragning fördes på tal i samband med besparingsdirektiv under 1930-talets depression. Poststyrelsen hade sålunda anmodat postdirektörerna den 17 april 1932 att undersöka och yttra sig "*angående eventuell indragning eller utbyte av poststationer med årsuppbörd av högst 500 kr.*"

Inom västra postdistriktet var 16 poststationer föremål för undersökning på grund av låg uppbörd. I Sjöändan uppgick frimärksförsäljningen år 1932 till 480 kr, medan postverkets kostnader för stationen var 558 kr. Postdirektionen skrev i sitt svar den 29 mars 1933 till poststyrelsen att poststationen föredde en mindre ökning av frankoteckensuppbörden (från 385 kr 1931) och att det hade kommit

protester mot den ifrågasatta indragningen. Poststyrelsens beslut fick följande utformning:

"Vid ärendets föredragning denna dag (1 april 1933) har generalpoststyrelsen bestämt att de poststationer inom västra distriktet, varom nu är fråga, skola t v bibehållas. Ni torde emellertid fortfarande hava Eder uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att poststationer av här ifrågavarande slag, då så lämpligen låter sig göra, utbytes mot billigare postanordningar".

Det skulle dröja närmare tre decennier innan poststationen i Sjöändan förenades med järnvägen. En förening fördes på tal 1938 (diarienummer I b 1958/38) men kunde inte realiseras förrän dåvarande poststationsföreståndaren Anna Bergenhem frånträdde befattningen. Det gjorde hon med 1940 års utgång, varefter järnvägspersonal ansvarade för postgöromålen till poststationens indragning den 31 januari 1961.

1915-07-01--1970-05-30

Värmlands Hedås

Efter framställning öppnades en poststation med namnet Värmlands Hedås den 1 juli 1915 (diarienummer 1 b 1033/1914). Till föreståndare antogs Claes Gustaf Eriksson. Rudolf Larsson övertog poststationen den 1 april 1945. Den drogs in med maj månads utgång 1970.